

MANUAL DE LLENGUATGE IGUALITARI

La comunicació, eina de canvi

UNIÓ EUROPEA

Fons Social Europeu

Delta Emprèn

Manual de llenguatge igualitari
La comunicació, eina de canvi

Centre de Promoció Econòmica (Ajuntament de Viladecans)

Coordinadora: M. Glòria Llätser (Optimiza)

Barcelona, 2006.

Introducció	4
Deltra Emprèn	4
La comunicació, eina per a la transformació	4
La discriminació mitjançant el llenguatge	4
El català, llengua de gènere	4
Propòsit de no-discriminació	4
Llenguatge igualitari	5
Representar les dones i els homes: ús de formes concretes	5
Representar les dones i els homes: ús de formes genèriques	5
Mots col·lectius	5
Noms de professions	6
Noms d'organismes i unitats administratives	6
Altres mots genèrics	6
Reformular la redacció per evitar la marca de gènere	7
Tractament de vós	7
Representar les dones i els homes: ús de formes dobles	7
La fórmula “home o dona”	7
Formes senceres	7
Les formes abreujades	9
La llegibilitat i la comprensió	9
Documents	9
Impresos	9
Professions, condicions i càrrecs	11
Tractament de la imatge	16
Conclusions	17
Eines de consulta en línia	18
Bibliografia	18

Delta Emprèn

En el marc de la Iniciativa Comunitària EQUAL, el projecte **Delta Emprèn** té la voluntat de disposar d'eines i mecanismes per vetllar per a la igualtat d'oportunitats i perquè la perspectiva de gènere sigui present a totes les actuacions que té previstes. És per aquest motiu que s'ha elaborat aquest manual, per dotar dels recursos necessaris per evitar un ús inadequat del llenguatge i contradictori amb els objectius del projecte.

La comunicació, eina per a la transformació

“... la paraula és una eina per a la transformació: pot fer visible qui sempre ha existit, pot afirmar les dones que han estat negades i ocultades, i pot ajudar a trencar l'assignació d'espais (públic o privat) establerta per a cada un dels dos gèneres...”

Aquesta afirmació es pot extrapolar a qualsevol col·lectiu que històricament hagi estat discriminat. El llenguatge que usem per comunicar-nos és un reflex de la nostra societat però, alhora, pot trencar estereotips i rols preestablers gràcies a l'estreta relació que té amb el nostre pensament.

La discriminació mitjançant el llenguatge

El llenguatge pot donar un tracte d'inferioritat a un grup social tant a través de la forma com del contingut del missatge.

- Contingut:**
- Treballa més que un **negre** (*frase feta amb connotació racista*)
 - Els nens i les nenes tenen cura del jardí per poder fer un ram per a les **mares** i **professores**. (*l'oració pressuposa que les flors només són per a les dones*)
- Forma:**
- Si la reparació és urgent, cal comunicar-ho al **president de la comunitat de veïns** (*s'usa la forma masculina amb pretès valor genèric per referir-se tant al masculí com al femení*)

Les dues primeres frases són exemples de discriminació cultural o social, la tercera frase, a més, és un cas de “sexisme lingüístic”.

El català, llengua de gènere

En català, els substantius, adjectius, pronoms i articles tenen gènere gramatical, és a dir, varien de forma segons facin referència al masculí o al femení. Aquesta característica és pròpia de les llengües romàniques com el català o el castellà.

L'ús estès del masculí com a forma genèrica per fer referència a persones indeterminades (tant dones com homes) es pot percebre com a sexisme lingüístic vers les dones, ja que sovint oculta o minimitza la seva presència.

Propòsit de no-discriminació

L'objectiu d'aquest manual, en primer lloc, és fer prendre consciència de que la forma de comunicar-nos pot ser discriminatòria. I en segon lloc, es pretén oferir un seguit de recursos i propostes per evitar un ús sexista del llenguatge oral i escrit.

Donada la naturalesa del projecte **Delta Emprèn**, considerem que cal fer un esforç per respectar les directrius que es donen en aquest manual a l'hora de redactar totes les comunicacions, publicacions i documents que es generin per dur a terme el projecte.

¹ Hernández, Caterina, coord. *La llengua també és Femenina*. Barcelona: CCOO, 2001. Servei de Normalització Lingüística, 1999. 23 p.

Representar les dones i els homes: ús de formes concretes

<ul style="list-style-type: none">▫ una tècnic d'ensenyament▫ Anna Grau, secretari general	<ul style="list-style-type: none">▫ una tècnica d'ensenyament▫ Anna Grau, secretària general
<ul style="list-style-type: none">▫ La consellera és qui ha de signar les resolucions	<ul style="list-style-type: none">▫ El conseller o la consellera és qui ha de signar les resolucions

¹ Quan parlem d'una persona determinada hem d'adaptar el llenguatge a la marca de gènere que li correspon.

² En el cas de tractar-se d'un text que ha de perdurar en el temps, i pot referir-se, per exemple, a un càrrec que pot ocupar tant una dona com un home, hauríem d'intentar usar una forma que contempli els dos gèneres.

Representar les dones i els homes: ús de formes genèriques

<ul style="list-style-type: none">▫ Els directius	<ul style="list-style-type: none">▫ L'equip de direcció
<ul style="list-style-type: none">▫ Els ciudadans	<ul style="list-style-type: none">▫ La ciudadaniaLa poblacióEl pobleLa societat

Si volem esmentar un conjunt de persones indeterminades o no sabem si són dones o homes hauríem de recórrer a formes genèriques sense marca de gènere. A continuació en donem més exemples.

Mots col·lectius:

<ul style="list-style-type: none">▫ Homes	<ul style="list-style-type: none">▫ GentHumanitatPoblació
<ul style="list-style-type: none">▫ Joves	<ul style="list-style-type: none">▫ JoventutJovent
<ul style="list-style-type: none">▫ Membres	<ul style="list-style-type: none">▫ AgrupacióAssembleaComissióCol·lectiuCol·lectivitat
<ul style="list-style-type: none">▫ Socis	<ul style="list-style-type: none">▫ AgrupacióAssociació
<ul style="list-style-type: none">▫ Tots	<ul style="list-style-type: none">▫ TothomTota la gentTot el món
<ul style="list-style-type: none">▫ Treballadors	<ul style="list-style-type: none">▫ PersonalPlantilla
<ul style="list-style-type: none">▫ Veïns	<ul style="list-style-type: none">▫ Veïnat (en un barri)Comunitat (en un edifici)
<ul style="list-style-type: none">▫ Voluntaris	<ul style="list-style-type: none">▫ Voluntariat

Noms de professions:

□ Empresaris	■ Empresariat
□ Funcionaris	■ Funció pública
□ Jutges	■ Judicatura
□ Biòlegs	■ Biologia
□ Convocatòria del procés selectiu per a l'ingrés al cos de titulats superiors de l'ajuntament, arquitectes	■ Convocatòria del procés selectiu per a l'ingrés al cos de titulació superior de l'ajuntament, arquitectura

Les denominacions d'activitats (traducció, biologia, etc.) fan referència al conjunt de dones i homes que s'hi dediquen. Al ser formes genèriques ens permeten parlar d'una professió sense fer diferències entre els dos sexes.

Noms d'organismes i unitats administratives:

□ Alcalde	■ Ajuntament Alcaldia
□ Assessors	■ Assessoria Consell assessor Consell
□ Director	■ Direcció
□ Gerent	■ Gerència
□ President	■ Presidència
□ Redactors	■ Consell de redacció
□ Regidor	■ Regidoria
□ Secretari	■ Secretaria

A l'hora d'esmentar un càrrec amb la intenció que aquesta menció tingui validesa independentment de la persona que l'ocupa en un moment determinat, ens hi podem referir amb el nom de l'organisme o unitat administrativa corresponent.

Cal tenir present que, en general, els documents administratius han d'anar adreçats a la unitat administrativa.

Altres mots genèrics: persona, part, personal, equip, cos, professional

□ L'interessat Els admesos	■ La persona interessada Les persones admeses
□ Els contractants	■ Les parts contractants
□ Metges	■ Personal sanitari
□ Director i subdirectors	■ Equip de direcció
□ Enginyers forestals	■ Cos d'enginyeria forestal
□ Informàtics	■ Professionals de la informàtica

Amb els mots persona, part, personal, equip, cos, professional, etc., podem formar expressions vàlides per a dones i homes.

Reformular la redacció per evitar la marca de gènere:

▫ Heu estat seleccionats	▫ Us han seleccionat
▫ Benvinguts al projecte	▫ Us donem la benvinguda al projecte
▫ El sol·licitant pot demanar una còpia	▫ Quan es presenta una sol·licitud es pot demanar una còpia
▫ Tots han d'haver passat la prova	▫ Tothom ha d'haver passat la prova

Les marques de gènere es poden evitar mitjançant petites modificacions en la redacció. Les estratègies que es poden utilitzar són molt diverses, però hem de tenir present que la construcció de la frase no ha de dificultar la comprensió del text.

Tractament de vós:

▫ El/la designem	▫ Us designem
▫ Per inscriure' l /incriure' la necessitem les seves dades	▫ Per inscriure' us necessitem les vostres dades

Aquest tractament, habitual en el llenguatge administratiu català, evita les marques de femení o masculí i simplifica la construcció de la frase ja que no és necessària la doble forma. El tractament de vós ha de concordar amb la segona persona del plural del verb conjugat.

Representar les dones i els homes: ús de formes dobles

▫ Treballadors	▫ Treballadores i treballadors Treballadors i treballadores Treballadors/ores
-----------------------	---

La fórmula “home o dona”:

▫ Per contractar un enginyer (home o dona)	▫ Per contractar un/a enginyer/a
▫ Els advocats homes i dones	▫ Els advocats i les advocades

Especificar tots dos sexes amb l'ús de la fórmula “home o dona” o “home/dona” no és recomanable si existeix la forma específica per referir-nos a la dona.

Formes senceres:

- **Col·laboradors i col·laboradores**

Utilitzem la forma femenina i la masculina sense abreujar.

- + Les dues formes es presenten en un pla d'igualtat (no se subordina l'una a l'altra). Facilita la llegibilitat (en contraposició amb la forma abreujada).
- Pot enfafegar el text i, per tant, dificultar-ne la comprensió.

L'ordre en les formes senceres:

Sovint es posa primer el masculí i després el femení malgrat no haver-hi cap norma lingüística que ho justifiqui. L'ordre implica jerarquització, és per això que es recomana alternar-lo al llarg dels textos.

Els articles i les preposicions en les formes senceres:

- Signatura **de la** directora o **del** director *(ús dels articles i les preposicions per a cadascuna de les formes)*
- Signatura **de la** directora o **el** director *(ús dels articles per a cadascuna de les formes i de la preposició només per a una)*
- Signatura **de la** directora o director *(ús de la preposició i de l'article només per a una forma)*

Aquestes tres possibilitats són correctes, tant si s'enumera primer el masculí com el femení. S'ha de tenir en compte, però, que l'article sempre ha de concordar en gènere amb el primer element enumerat.

Pel que fa a les preposicions, tal com hem vist als exemples, quan aquestes precedeixen una forma doble, no cal repetir-les.

Les formes invariables i els articles:

Hi ha paraules que sense variar de forma es refereixen tant al masculí com al femení. Aquestes paraules són molt recomanables per evitar la discriminació per raó de sexe en el llenguatge. En aquest cas, és l'article el que marca el gènere i és per això que cal doblar-lo en la seva forma masculina i femenina quan ens referim a una persona indeterminada.

□ I ntendent	■ La intendent o l' intendent
□ Un gerent	■ Un o una gerent
□ -----	■ L' agent <i>(la mateixa forma per als dos gèneres ja que s'apostrofa el masculí igual que el femení)</i>

Els adjectius:

□ La metgessa encarregada o el metge encarregat del registre ha de fer l'anotació corresponent	■ La metgessa o metge encarregat del registre ha de fer l'anotació corresponent
□ Els candidats seleccionats i les candidates seleccionades han d'incorporar-se de forma immediata	■ Els candidats i candidates seleccionades han d'incorporar-se de forma immediata

Quan apareixen formes dobles acompanyades de paraules que hi han de concordar, com ara els adjectius, no és necessari duplicar-les. Es recomana utilitzar una única forma i fer-la concordar amb el substantiu més proper.

Les formes abreujades:

Es recomana utilitzar la forma abreujada en textos breus i esquemàtics (llistes, taules, gràfics, etc.). Si se n'abusa, l'ús d'aquesta forma dificulta la redacció i la comprensió.

Hi ha diversos recursos gràfics per separar la terminació femenina, el més usual dels quals és la barra inclinada.

□ Director-a Director(a)	■ Director/a
	■ Jutge/essa
	■ Interí/ina (<i>terminació femenina des de la vocal tònica</i>)
	■ Soci/sòcia (<i>si l'estalvi no és significatiu, val més escriure les dues formes senceres</i>)
	■ Administratiu/ives

La llegibilitat i la comprensió:

És necessari tenir present que el principal objectiu de la comunicació és transmetre un missatge i que la forma, malgrat ser important, no ha de dificultar la comprensió. Hi ha molts elements variables segons el gènere i fer servir les formes masculines i femenines de tots els elements pot complicar molt la transmissió del missatge.

L'objectiu, doncs, és transmetre, al llarg de l'escrit, que es parla de les dones i dels homes d'una forma igualitària i que són tractats indistintament.

□ Aquesta obra posa a l'abast dels professionals, les professionals, els empresaris i les empresàries una eina fonamental per a la relació mútua	■ Aquesta obra posa a l'abast de la comunitat professional i empresarial una eina fonamental per a la relació mútua
---	---

Documents:

Quan es tracta de [documents tancats](#), és a dir, que s'adrecen a una persona determinada, hem d'usar el gènere que correspon al seu sexe.

□ Sra. Joana Gil, Director Adjunt	■ Sra. Joana Gil, Directora Adjunta
--	--

Pel que fa als [documents oberts](#), hem de preveure que aquests es dirigeixen a persones indeterminades, per la qual cosa, hem d'utilitzar solucions vàlides per a tothom: formes genèriques i denominacions dobles.

Impresos:

□ Sr./Sra. En/Na	■ Nom Cognoms i nom Nom i cognoms
□ El/la sol·licitant Nascut/uda a	■ Nom i cognoms Lloc de naixement

Exemple d'imprès:

Sol·licitud de subvenció per organitzar cursos de formació professional per a **persones aturades: (~~aturats~~)**

Dades de l'organisme

Nom:		NIF:
Domicili social:	Telèfon:	Fax:
Localitat:	País:	Codi Postal:
Nom i càrrec de la persona responsable (del responsable):		
Adreça electrònica:	Web:	

Detall dels cursos

Nombre:	Nivell:	Hores:	Professorat: (professors)
---------	---------	--------	---

Dades **del professorat ~~dels professors~~**

Noms i cognom: (Sr./Sra.)	Titulació: (Llicenciat/ada)
---	---

Documentació que s'adjunta

Fotocòpia del DNI **de qui signa la sol·licitud** (~~del sol·licitant~~)

Fotocòpia dels contractes **del professorat** (~~dels professors~~)

Fitxes d'inscripció **de l'alumnat** (~~dels alumnes~~)

Localitat i data:

Signatura (~~del responsable~~):

Segell de l'organisme:

Secretaria (~~Secretari~~) de Promoció Econòmica

Encapçalaments de cartes i escrits:

Quan ens adrecem a diverses persones, sovint indeterminades, podem recórrer al tractament de vós i evitar denominacions amb marca de gènere. Si aquestes fossin necessàries, es poden posar les formes dobles senceres.

<ul style="list-style-type: none"> ▣ Senyor/a, 	<ul style="list-style-type: none"> ▣ Senyora, senyor, ▣ Senyor, ▣ Senyora, ▣ Senyora/senyor,
<ul style="list-style-type: none"> ▣ Benvolgut/da senyor/a, 	<ul style="list-style-type: none"> ▣ Benvolguda senyora, benvolgut senyor, ▣ Benvolgut senyor, Benvolguda senyora,

Professions, condicions i càrrecs¹:

Femení	Masculí	Femení i masculí	Forma genèrica
Administrativa	Administratiu	l'administrativa o l'administratiu l'administratiu o administrativa Administratiu/iva	el personal administratiu el personal d'administració el cos administratiu
Administratives	Administratius	les administratives i els administratius els administratius i administratives Administratius/ives	el cos d'administració la plantilla administrativa la plantilla d'administració
Advocada Advocadessa	Advocat	l'advocada o l'advocat l'advocada o advocat Advocat/ada	l'advocacia
Advocades Advocadesses	Advocats	les advocades i els advocats les advocades i advocats Advocats/ades	
Alcaldessa Alcalde	Alcalde	l'alcaldessa o l'alcalde l'alcaldessa o alcalde Alcalde/essa	l'alcaldia les alcaldies l'ajuntament
Alcaldesses Alcaldes	Alcaldes	les alcaldesses i els alcaldes les alcaldesses i alcaldes Alcaldes/esses	els ajuntaments el consorci els consistoris les autoritats municipals
Arxivera	Arxiver	l'arxivera o l'arxiver l'arxivera o arxiver Arxiver/a	l'arxivística l'arxiu els arxius
Arxiveres	Arxivers	les arxiveres i els arxivers les arxiveres i arxivers Arxivers/eres	
Assessora	Assessor	l'assessora o l'assessor l'assessora o assessor Assessor/a	l'assessoria - les assessories l'assessorament l'equip assessor
Assessores	Assessors	les assessores i els assessors les assessores i assessors Assessors/ores	el consell assessor el personal assessor

¹En aquest cas, hem optat per posar primer el femení i després el masculí als dos primers exemples, i al revés a l'últim. Cal recordar que hem d'alterar l'ordre del masculí i femení al llarg dels textos per evitar la jerarquizació.

Femení	Masculí	Femení i masculí	Forma genèrica
Autònoma ¹	Autònom	l'autònoma o l'autònom l'autònoma o autònom Autònom/a	el personal autònom les persones autònomes
Autònomes	Autònoms	les autònomes i els autònoms l'autònoma o autònom Autònom/a	
Beneficiària	Beneficiari	la beneficiària o el beneficiari la beneficiària o beneficiari Beneficiari/ària	la persona beneficiària les persones beneficiàries
Beneficiàries	Beneficiaris	les beneficiàries i els beneficiaris les beneficiàries i beneficiaris Beneficiaris/àries	
Candidata	Candidat	la candidata o el candidat la candidata o candidat Candidat/a	la candidatura les candidatures la persona candidata les persones candidates
Candidates	Candidats	les candidates i els candidats les candidates i candidats Candidats/ates	
Cap de gabinet ²	Cap de gabinet	la cap o el cap de gabinet la o el cap de gabinet el/la cap de gabinet	el gabinet els gabinets
Caps de gabinet	Caps de gabinet	les caps i els caps de gabinet les i els caps de gabinet els/les caps de gabinet	
Ciudadana	Ciudadà	la ciutadana o el ciudadà la ciutadana o ciudadà Ciudadà/ana	la ciutadania la població la societat
Ciudadanes	Ciudadans	les ciutadanes i els ciudadans les ciutadanes i ciudadans Ciudadans/anes	
Col·legiada	Col·legiat	la col·legiada o el col·legiat la col·legiada o col·legiat Col·legiat/ada	el col·legi els col·legis la persona col·legiada les persones col·legiades
Col·legiades	Col·legiats	les col·legiades i els col·legiats les col·legiades i col·legiats Col·legiats/ades	
Delegada	Delegat	la delegada o el delegat la delegada o delegat Delegat/ada	la delegació les delegacions
Delegades	Delegats	les delegades i els delegats les delegades i delegats Delegats/ades	
Diputada	Diputat	la diputada o el diputat la diputada o diputat Diputat/ada	el parlament la cambra baixa el Congrés
Diputades	Diputats	les diputades i els diputats les diputades i diputats Diputats/ades	

¹Persona que treballa per compte propi, règim especial autònom

²Exemple vàlid també per: Cap de negociat, Cap de servei

Femení	Masculí	Femení i masculí	Forma genèrica
Diplomada	Diplomat	la diplomada o el diplomat la diplomada o diplomat Diplomat/ada	la diplomatura les diplomatures la persona diplomada les persones diplomades
Diplomades	Diplomats	les diplomades i els diplomats les diplomades i diplomats Diplomats/ades	
Directora	Director	la directora o el director la directora o director Director/a	la direcció general les direccions generals l'equip directiu els equips directius
Directores	Directors	les directores o els directors les directores o directors Directors/ores	
Dona	Home	la dona o l'home la dona o home Home/dona	la persona - les persones ésser humà - éssers humans la humanitat - la població
Dones	Homes	les dones i els homes les dones i homes Homes/dones	la gent el gènere humà l'espècie humana
Emprenedora	Emprenedor	l'emprenedora o l'emprenedor l'emprenedora o emprenedor Emprenedor/a	la persona emprenedora les persones emprenedores
Emprenedores	Emprenedors	les emprenedores o els emprenedors les emprenedores o emprenedors Emprenedors/ores	
Enginyera tècnica	Enginyer tècnic	l'enginyera tècnica o l'enginyer tècnic l'enginyera tècnica o enginyer tècnic Enginyer/a tècnic/a	l'enginyeria tècnica el cos d'enginyeria tècnica
Enginyeres tècniques	Enginyers tècnics	les enginyeres tècniques o els enginyers tècnics les enginyeres tècniques o enginyers tècnics Enginyers/eres tècnics/tècniques	
Funcionària	Funcionari	la funcionària o el funcionari la funcionària o funcionari Funcionari/ària	el funcionariat el personal funcionari la funció pública
Funcionàries	Funcionaris	les funcionàries i els funcionaris les funcionàries i funcionaris Funcionaris/àries	
Gerent	Gerent	la gerent o el gerent la o el gerent la/el gerent	la gerència les gerències
Gerents	Gerents	les gerents i els gerents les i els gerents els/les gerents	
Informàtica	Informàtic	la informàtica o l'informàtic la informàtica o informàtic Informàtic/a	la informàtica el personal d'informàtica el personal informàtic
Informàtiques	Informàtics	les informàtiques i els informàtics les informàtiques i informàtics Informàtics/àtiques	

Femení	Masculí	Femení i masculí	Forma genèrica
Interina	Interí	la interina o l'interí la interina o interí Interí/ina	l'interinatge el personal interí la plantilla interina
Interines	Interins	les interines i els interins les interines i interins Interins/ines	
Inversora	Inversor	la inversora o l'inversor la inversora o inversor Inversor/a	la inversió el club d'inversió
Inversores	Inversors	les inversores i els inversors les inversores i inversors Inversors/ores	
Jove	Jove	la jove o el jove la o el jove el/la jove	la joventut el jovent la persona jove les persones joves
Joves	Joves	les joves i els joves les i els joves els/les joves	
Llicenciada	Llicenciat	la llicenciada o el llicenciat la llicenciada o llicenciat Llicenciat/ada	la llicenciatura
Llicenciades	Llicenciats	les llicenciades i els llicenciats les llicenciades i llicenciats Llicenciats/ades	
Metgessa	Metge	la metgessa o el metge la metgessa o metge Metge/essa	la medicina personal mèdic o sanitari personal facultatiu plantilla mèdica el cos mèdic l'equip mèdic
Metgesses	Metges	les metgesses i els metges les metgesses i metges Metges/esses	
Responsable	Responsable	la responsable o el responsable la o el responsable el/la responsable	la persona responsable les persones responsables (el nom de l'òrgan o àrea administrativa)
Responsables	Responsables	les responsables i els responsables les i els responsables els/les responsables	
Secretària	Secretari	la secretària o el secretari la secretària o secretari Secretari/ària	la secretaria les secretaries el secretariat
Secretàries	Secretaris	les secretàries i els secretaris les secretàries i secretaris Secretaris/àries	els secretariats el personal de secretaria la plantilla de secretaria
Sòcia	Soci	la sòcia o el soci la sòcia o soci Soci/sòcia	la societat l'associació l'agrupació
Sòcies	Socis	les sòcies i els socis les sòcies i socis Socis/sòcies	l'entitat el club (el nom de l'organisme)

Femení	Masculí	Femení i masculí	Forma genèrica
Telefonista	Telefonista	la telefonista o el telefonista la o el telefonista el/la telefonista	la centraleta les centraletes l'atenció telefònica
Telefonistes	Telefonistes	les telefonistes i els telefonistes les i els telefonistes els/les telefonistes	l'equip d'atenció telefònica el personal d'atenció telefònica
Titulada	Titulat	la titulada o el titulat la titulada o titulat Titulat/ ada	la titulació la persona amb titulació
Titulades	Titulats	les titulades i els titulats les titulades i titulats Titulats/ ades	les persones amb titulació la persona titulada les persones titulades el personal titulat
Treballadora	Treballador	la treballadora o el treballador la treballadora o treballador Treballador/ a	el personal la plantilla el món laboral
Treballadores	Treballadors	les treballadores i els treballadors les treballadores i treballadors Treballadors/ ores	el món del treball
Voluntària	Voluntari	la voluntària o el voluntari la voluntària o voluntari Voluntari/ ària	el voluntariat la persona voluntària
Voluntàries	Voluntaris	les voluntàries i els voluntaris les voluntàries i voluntaris Voluntaris/ àries	les persones voluntàries el personal voluntari

Tractament de la imatge:

És evident que, a més de les paraules, altres formes d'expressió com ara les imatges, el llenguatge corporal, etc., poden ser discriminatòries.

Mostrem a continuació un exemple d'un anunci televisiu discriminatori tant a nivell de [gènere](#):

la [dona](#): està al servei de l'home, simbolitza la sensualitat i necessita la seva aprovació

l'[home](#): aporta el saber i el criteri fiable a l'hora d'escollir i donar la seva conformitat quant a la qualitat del producte

com a nivell de [raça](#), [classe social](#) o [edat](#). És a dir, només estan representats els estereotips de bellesa i d'un estatus i condició determinades: raça blanca, classe mitjana-alta, etc.

La relació entre les persones que protagonitzen un acte comunicatiu s'hauria de basar en el respecte a la pluralitat, així com en comportaments i valors que trenquin les rígides pautes assignades a cada sexe, raça, etc. Calen propostes en matèria de comunicació que acabin amb els estereotips i rols que s'assignen en funció del gènere, edat, procedència, físic, etc.

Conclusions:

Prendre consciència de l'ús sexista del llenguatge i del poder que té la llengua

- Es fa un **ús sexista del llenguatge**, encara que sovint de forma inconscient.
- L'**enorme poder que té la llengua**:
 - tal com hem vist, si fem un ús inadequat de la llengua, podem fer invisibles certs col·lectius i discriminar-los.
 - I, alhora, un ús adequat del llenguatge té la capacitat per trencar els estereotips i per acabar amb els prejudicis i l'assignació d'espais i rols.

Comunicar sense discriminar

- Cal transmetre, en conjunt, que es parla de les dones i dels homes d'una forma igualitària i indistinta. La voluntat de fer un ús no sexista del llenguatge no ha de dificultar la comprensió del missatge -principal objectiu de l'acte comunicatiu-.

Recursos per representar les dones i els homes:

- **Les formes concretes**. Quan ens referim a una persona determinada hem d'utilitzar el gènere que hi concorda segons sigui home o dona.
- **Les formes genèriques per evitar la marca de gènere**. Quan ens referim a persones indeterminades o no sabem si es tracta d'una dona o d'un home s'ha de recórrer a formes genèriques mitjançant:
 - mots que es refereixin a col·lectius
 - noms de professions
 - noms d'organismes i unitats administratives
 - mots genèrics
 - tractament de vós
 - reformular la redacció
- **Les formes dobles**. Utilitzant:
 - les formes senceres
 - les formes abreujades

Eines de consulta en línia:

Termcat - Centre de terminologia > www.termcat.net

Gran Diccionari de la Llengua Catalana > <http://www.grec.net/home/cel/dicc.htm>

Consorci per a la Normalització Lingüística > <http://lin.cpnl.org/index.php>

Institut d'Estudis Catalans > <http://www2.iecat.net>

Què és sexista? > www.gencat.net/icdona/op9_a31.htm

El Con Jugador (conjugador de verbs) > <http://k.1asphost.com/verbs/>

Bibliografia:

¹ Secretaria de Política Lingüística; Institut Català de la Dona; Lledó, Eulàlia. *Marcar les Diferències: la representació de dones i homes a la llengua*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Departament de Presidència. 2005. ISBN 84-393-6746-5

Alario, Carmen [et al]. *NOMBRA. En femenino y en masculino. La representación del femenino y el masculino en el lenguaje*. [Madrid]: Instituto de la Mujer, 2003. 36 p. (Lenguaje;1)

Bengoechea, Mercedes. <NOMBRA. En femenino y en masculino: sugerencias para un uso no sexista del lenguaje en los medios de comunicación en el lenguaje>. [Madrid]: Instituto de la Mujer, 2003. 36 p. (Lenguaje;1)

Cercaterm, servei de consultes terminològiques en línia [en línia]. Barcelona. Termcat, Centre de Terminologia. <www.termcat.net/cercaterm>

Gran diccionari de la llengua catalana. Barcelona: Enciclopèdia Catalana, 1998. 1781 p.

Hernández, Caterina, coord. *La llengua també és Femenina*. Barcelona: CCOO, 2001. Servei de Normalització Lingüística, 1999. 23 p.

Medina, Antonia M., coord. *Manual de lenguaje administrativo no sexista*. Málaga: Universidad de Málaga; Ayuntamiento de Málaga, 2002. ISBN 84-600-9829-X

Termcat, Centre de Terminologia; Generalitat de Catalunya, Departament de Treball i Indústria. *Diccionari d'Ocupacions*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Departament de Treball i Indústria, 2004. 359 p. ISBN 84-393-7956-029-0.

Servei de Llengües i Terminologia, Universitat Politècnica de Catalunya. *Recursos lingüístics per al tractament del gènere en els documents de la UPC*. Universitat Politècnica de Catalunya.

UNESCO. *Recomanacions per a un ús no sexista del llenguatge*. [Traducció i adaptació de la Direcció General de Política Lingüística de Catalunya]. Barcelona: Centre Unesco de Catalunya, 1992. 25 p.

Universitat de Barcelona. *Ús no sexista del llenguatge*. [En línia]. Barcelona. <<http://www.ub.edu/criteris-cub/criteri.php?id=561>>

Servei de Llengües i Terminologia, Universitat Politècnica de Catalunya. *Recursos lingüístics per al tractament del gènere en els documents de la UPC*. Universitat Politècnica de Catalunya

¹ La majoria dels continguts que s'exposen en el manual, segueixen les directrius d'aquesta publicació.

e(=)qual

